

INSYN
I EU-POLITIKEN

Tillsammans
mot
fattigdomen
i världen

Europeiska
kommissionen

Utveckling och samarbete

”Vi har de tekniska, ekonomiska och materiella resurserna för att utrota den extrema fattigdomen i världen senast 2030. Det finns ingen ursäkt att inte göra det”.

Andris Piebalgs, EU-kommissionär för utvecklingsbistånd

INSYN I EU-POLITIKEN

Den här broschyren ingår i serien "Insyn i EU-politiken", som beskriver vad EU gör på sina olika politikområden, varför politiken ser ut som den gör och vilka resultat EU har uppnått.

Du kan läsa och ladda ner broschyren här:
http://europa.eu/pol/index_sv.htm

Hur fungerar europeiska unionen?
Europa 2020 – EU:s tillväxtstrategi
EU:s grundare

Bedrägeribekämpning
Digitala agendan
Ekonomiska och monetära unionen och euron
Energi
EU:s budget
Fiske och havsfrågor
Folkhälsa
Forskning och innovation
Gränser och säkerhet
Handel
Humanitärt bistånd och civilskydd
Inre marknaden
Jordbruk
Klimatåtgärder
Konkurrens
Konsumentskydd
Kultur, film och media
Invandring och asyl
Miljö
Näringsliv
Regionalpolitik
Rättvisa, medborgarskap och grundläggande rättigheter
Skatter
Sysselsättning och socialpolitik
Säkra livsmedel
Transport
Tullar
Utbildning, ungdomsfrågor och idrott
Utrikes- och säkerhetspolitik
Utveckling och samarbete ✖
Utvidgning

INNEHÅLL

Varför har EU en politik för utvecklingssamarbete?	
Mer än summan av delarna	3
Hur går det till?	
En skräddarsydd strategi	6
Vad gör EU?	
Från ord till handling	9
Framtiden	
Att leva upp till våra mål	15
Läs mer	16

Insyn i EU-politiken: Utveckling och samarbete

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för kommunikation
Publikationer
1049 Bryssel
BELGIEN

Manuskriptet färdigställdes i februari 2014

Omslag och foto på sidan 2: © iStockphoto.com/lucadp

16 s. – 21 x 29,7 cm
ISBN 978-92-79-24223-6
doi:10.2775/57768

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2014

© Europeiska unionen, 2014
Kopiering är tillåten. För användning eller kopiering av enskilda fotografier krävs tillstånd direkt från upphovsrättsinnehavarna.

Varför har EU en politik för utvecklingssamarbete?

Mer än summan av delarna

Med 55,2 miljarder euro i offentligt utvecklingsbistånd under 2012 står EU:s institutioner och de 28 EU-länderna tillsammans för mer än hälften av världens bistånd. Det gör EU till världens största givare.

EU-kommissionen bidrog med över 13,5 miljarder euro i bistånd under 2012. EU:s starka engagemang för att hjälpa utvecklingsländerna är både ett uttryck för solidaritet och ett sätt att skapa en säkrare värld med ökat välbefinnande. Samlade EU-insatser blir effektivare än om de enskilda länderna agerar var för sig.

EU arbetar i 140 länder, har stor expertis och uppfattas som trovärdig och neutral när det gäller mänskliga rättigheter, valövervakning, demokratifrågor och krislösning. EU-programmen sträcker sig över flera år vilket garanterar att biståndet är både långsiktigt och förutsägbart – en förutsättning för att bidra till hållbar utveckling.

EU:s roll är bland annat att samordna de olika givarnas åtgärder. EU sätter upp gemensamma mål och tar fram övergripande lösningar på globala problem så att man undviker onödigt dubbelarbete. EU har också den tyngd som krävs för att ta sig an globala utmaningar.

EU:s utvecklingspolitik samordnas med insatserna inom till exempel humanitärt bistånd, miljö, säkerhet och handel.

Solidaritet är en viktig princip för EU

Utvecklingssamarbetet har redan från början varit en del av den europeiska integrationsprocessen. Genom Romfördraget (1957) inrättades Europeiska utvecklingsfonden för att stödja kolonier och utomeuropeiska territorier. När avkolonialiseringen inleddes i början av 1960-talet enades medlemsländerna om att gemensamt stödja de tidigare kolonierna när de blev självständiga. Politiken har gradvis utvidgats till att omfatta fler och fler utvecklingsländer i Asien, Latinamerika och Europa.

År 2000 undertecknades Cotonouavtalet mellan EU och länder i Afrika, Västindien och Stillehavsområdet (AVS-länderna). Detta handels- och biståndsavtal gäller i 20 år och är det hittills mest omfattande partnerskapet mellan AVS-länderna och EU. Syftet är att tillsammans utrota fattigdomen och att hjälpa länderna att integreras i världsekonomin.

EU har också andra finansieringsinstrument, till exempel instrumentet för utvecklingssamarbete och det europeiska grannskapsinstrumentet, för att hjälpa andra delar av världen.

År 2000 lovade EU dessutom att stödja FN:s millenniemål om att utrota den extrema fattigdomen senast 2015.

Lissabonfördraget har ytterligare stärkt den rättsliga grunden för EU:s utvecklingssamarbete. Där sägs klart och tydligt att utvecklingssamarbetets främsta mål ska vara att minska och utrota fattigdomen. EU måste beakta det målet i all verksamhet som kan påverka utvecklingsländerna. Det betyder också att utvecklingspolitiken är ett eget politikområde.

Ett viktigt bidrag till millenniemålen

Vid FN:s toppmöte 2000 lovade EU och världens ledare att utrota fattigdomen senast 2015. De satte upp åtta millennieutvecklingsmål:

- Utrota extrem fattigdom och svält.
- Se till att alla barn får gå i grundskola.
- Öka jämställdheten.
- Minska barnadödligheten.
- Förbättra mödrahälsan.
- Bekämpa hiv/aids, malaria och andra sjukdomar.
- Säkra en hållbar miljö.
- Utveckla ett globalt partnerskap.

Barn på vägen mellan Keren och Barentu i Eritrea. EU hjälpte landet att komma på fötter efter gränskriget med Etiopien 1998.

Biståndet ska bli effektivare

Millenniemålen är de viktigaste målen för EU:s utvecklingssamarbete. Men för att nå målen krävs pengar. FN höll därför en internationell konferens om utvecklingsfinansiering i Mexiko (Monterrey) 2002. Konferensen mynnade ut i Monterreyöverenskommelsen, där stats- och regeringscheferna åtog sig att mobilisera alla källor till utvecklingsfinansiering (inhemska och internationella, offentliga och privata) och att öka biståndet avsevärt.

Sedan dess har EU varje år sett över sitt stöd till utvecklingsländerna.

En agenda för förändring – EU:s svar på nya utmaningar

EU-politiken måste hela tiden anpassas för att ta hänsyn till utvecklingen i världen. Knappa naturresurser, den ekonomiska krisen och tillväxtekonomiernas utveckling innebär både utmaningar och möjligheter som kräver att EU anpassar sitt utvecklingssamarbete.

”En agenda för förändring” är en strategi från 2011 som ska minska fattigdomen genom att förbättra EU:s stöd och öka genomslaget. Här är några exempel:

- Differentiering – stödet ska gå till de länder där utvecklingsbiståndet kan få störst effekt och där det behövs som mest. Vilken typ av stöd som är effektivast beror på ländernas situation.
- EU-insatserna ska inriktas på högst tre områden per land.

- Bättre EU-samordning ska ge större genomslag och bättre resultat.
- Mänskliga rättigheter, demokrati och gott styre sätts i fokus, med tanke på den senaste tidens händelser i Nordafrika och Mellanöstern.
- Ökat stöd till hållbar tillväxt för alla – EU ska arbeta aktivare i strategiska sektorer som jordbruk och energi, och främja utvecklingen i den privata sektorn.
- En samstämmig politik – utvecklingsaspekter ska beaktas i all EU-politik. På så sätt kan EU till exempel se till kopplingen mellan utveckling och handel.

Stora förhoppningar, mycket på spel

Andelen människor som lever i extrem fattigdom i utvecklingsländerna minskade från 46 till 27 procent mellan 1990 och 2005, men fortfarande lever cirka 1,2 miljarder människor i världen under den internationellt fastställda fattigdomsgränsen på 1,25 dollar per dag. Mycket har alltså blivit bättre, men det finns fortfarande mycket att göra.

Sedan millenniemålen sattes upp har många länder lyckats ta sig ur fattigdom och konflikter. Vissa har själva blivit ansvarsfulla internationella givare och dynamiska ekonomier. Tyvärr har många också sjunkit djupare i fattigdom, konflikter och osäkerhet, och invånarnas grundläggande mänskliga rättigheter respekteras inte överallt.

Fattigdom är inte det enda problemet. Den senaste tidens oro i bland annat Medelhavsområdet har tydligt visat att utvecklingsarbete och försvar av de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna måste gå hand i hand. EU håller på att integrera dessa frågor i alla aspekter av utvecklingspolitiken.

EU försöker särskilt hjälpa de mest sårbara länderna. Nästan hälften av utvecklingsbiståndet går till sköra stater som ofta drabbas av kriser och där världens mest utsatta befolkningsgrupper bor. Här inriktas biståndet allt oftare på freds- och statsbyggande för att nå bättre resultat. Efter en konflikt eller naturkatastrof uppmantras alla givare att på ett smidigt sätt ställa om från humanitärt bistånd till insatser för hållbar utveckling och förbättra samordningen för att skapa stabilitet. EU är en viktig partner för att hjälpa bräckliga länder.

Samlad insats mot fattigdom

Utvecklingspolitiken är kopplad till viktiga globala frågor. Från klimatförändring och säkerhetsproblem som terrorism och människohandel till migration och tryggad energiförsörjning – utvecklingssamarbetet kan bidra till EU:s insatser i världen på alla plan.

Samarbetet med utvecklingsländerna bidrar också till att nå EU:s tillväxtmål för de kommande åren. Genom att arbeta i partnerskap med utvecklingsländerna och tillväxtekonomierna bidrar EU till smart och hållbar tillväxt för alla i linje med Europa 2020-strategin. Att främja välbefinnande och öppna, rättvisa marknader i hela världen gynnar både partnerländerna och EU ekonomiskt.

Det är viktigt att pengarna används effektivt. Det försöker man göra genom samordnade EU-åtgärder.

EU:s samarbete med Sudan är inriktat på samordning av katastrofhjälp, återuppbyggnad och utveckling, som i detta flyktingläger i Norra Darfur.

Hur går det till?

En skräddarsydd strategi

EU kombinerar olika strategier för att ge bistånd till behövande länder. Stödet delas i allmänhet ut via projekt, bidrag och kontrakt men också genom sektorsspecifikt stöd och budgetstöd.

- **Projekt, bidrag och kontrakt**

Ett projekt omfattar olika åtgärder för att nå specifika mål inom en viss tid och med en viss budget. Bidrag innebär direkt ekonomiskt stöd till organisationer eller deras projekt och fördelas genom ansökningsomgångar. Kontrakt tilldelas genom upphandling av tjänster, varor eller bygg- och anläggningsarbeten.

- **Budgetstöd**

Budgetstöd innebär finansiella överföringar till partnerlandets statsbudget, i kombination med intensiv politisk dialog. Det omfattar också åtgärder för att bedöma och förbättra stödets genomslag. Budgetstödet bygger på partnerskap och ömsesidigt ansvar och är ett viktigt redskap för att finansiera partnerländernas utvecklingsstrategier. Stödet är anpassat till behoven i landet och stor vikt läggs vid nationellt förankrade strategier.

För att få budgetstöd måste länderna visa att de respekterar mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen. De måste också uppfylla strikta kriterier, bland annat för förvaltningen av de offentliga finanserna.

- **Stöd till vissa sektorer**

En stor del av EU:s utvecklingsstöd i partnerländerna går till specifika sektorer som energi, jordbruk eller utbildning. Stödet ges i form av ekonomiska bidrag till ländernas program. Finansieringen kan bestå av budgetstöd, bidrag och kontrakt eller att man samlar resurser från olika givare.

Lida och Alina från Cazanesti i Moldavien har fått det bättre genom EU:s stöd till sociala tjänster i landet.

Geografisk eller tematisk inriktning

EU:s utvecklingsfinansiering kan gälla antingen ett geografiskt eller tematiskt område. För 2014–2020 finns tre geografiska och tre tematiska finansieringsinstrument.

De geografiska instrumenten står för huvuddelen av utvecklingsbiståndet.

- Europeiska utvecklingsfonden är det viktigaste instrumentet för stöd till länder i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS-länder) samt utomeuropeiska länder och territorier.
- Instrumentet för utvecklingssamarbete gäller samarbete med Latinamerika, Asien, Centralasien, Mellanöstern och södra Afrika. Det omfattar fem tematiska program med syfte att ta itu med globala utmaningar: miljöskydd, icke-statliga aktörers deltagande, tryggad livsmedelsförsörjning, migration samt mänsklig och social utveckling.
- Det europeiska grannskapsinstrumentet finansierar samarbetet med EU:s grannländer.

De geografiska instrumenten kompletteras av instrument med en tematisk inriktning som är öppna för alla utvecklingsländer.

- Det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter ska stärka de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna och främja demokrati och rättsstatsprincipen.
- Instrumentet för stabilitet och fred stärker säkerheten i krissituationer och bidrar till att skapa stabilitet efter kriser.
- Instrumentet för kärnsäkerhetssamarbete främjar kärnsäkerhet, strålskydd och katastrofberedskap.

EU:s tematiska program uppmuntrar civilsamhällesorganisationer och lokala myndigheter att delta i utvecklingssamarbetet.

Bättre, snabbare och mer bistånd och utveckling

Inom EU har man enats om ett antal gemensamma principer för utvecklingspolitiken. Målet är att EU och medlemsländerna ska genomföra effektiva insatser som kompletterar varandra.

EU övervakar biståndets kvalitet med hjälp av konkreta, internationella mål enligt Parisförklaringen (2005) och Accra-handlingsplanen (2008). Målen reviderades vid högnivåmötet i Busan (2011), där man inrättade ett partnerskap för effektivt utvecklingssamarbete.

Som medlem i OECD:s biståndskommitté har EU deltagit i internationella forum för att förbättra utvecklingssamarbetet. EU har satt upp ambitiösa mål för att göra det globala utvecklingsbiståndet effektivare och har reformerat sitt eget bistånd.

Det fjärde högnivåforumet om biståndseffektivitet som hölls 2011 i Busan i Sydkorea utgjorde en vändpunkt för det globala utvecklingssamarbetet. Deltagare från över 160 regeringar, internationella organisationer, civilsamhället och den privata sektorn enades om ett antal principer, mål och åtaganden för att förbättra utvecklingssamarbetet. Tanken var att gå från principen med "endast stöd" till en mer övergripande strategi som omfattar alla aktörer på utvecklingsområdet.

EU beslutade att omedelbart följa upp med två initiativ:

- EU:s öppenhetsgaranti ska bidra till aktuella, lättillgängliga och internationellt jämförbara uppgifter om bistånd. Kommissionen och några EU-länder tillämpar därför redan den globala standarden för offentlig biståndsinformation och publicerar aktuell statistik om var och hur biståndet används.

- Med en gemensam programplanering kan EU och medlemsländerna samordna sin hjälp, anpassa den till partnerländernas utvecklingsplaner och fördela arbetet. EU och medlemsländerna kartlägger tillsammans vilket givarland som arbetar i vilken sektor, vilket leder till ökad effektivitet och bättre resultat. EU:s roll är att samordna och underlätta arbetet. För närvarande har man gemensam programplanering i över 20 länder, men målet är cirka 40 partnerländer så att det omfattar mer än 60 procent av EU-institutionernas programplanerade bistånd.

I april 2014 håller det globala partnerskapet för effektivt utvecklingssamarbete sitt första högnivåmöte i Mexiko för att se över arbetet, lösa problem och påskynda genomförandet.

EU:s utvecklingspolitik och medlemsländernas bilaterala samarbete med utvecklingsländerna förstärker varandra. Många av EU:s andra politikområden har betydelse för utvecklingsländerna och samordnas därför med utvecklingspolitiken.

Ansvar för att fastställa EU:s politik för utvecklingssamarbete och förmedla biståndet i partnerländerna ligger hos kommissionens generaldirektorat för utveckling och samarbete – EuropeAid. För att utvecklingssamarbetet och utrikespolitiken ska dra åt samma håll försöker EU:s utrikesjämsstjänst att anpassa alla sina strategier och åtgärder till utvecklingsmålen.

EU har 140 delegationer och kontor över hela världen. De förvaltar utvecklings- och samarbetsprogrammen och företräder EU i värdländerna. Efter till exempel en konflikt eller en naturkatastrof kan den lokala EU-delegationen anpassa prioriteringarna och tillgodose akuta behov.

I arbetet med att ta fram strategier och dela ut och övervaka biståndet samarbetar EU med internationella organisationer som bidrar med sina nätverk och experter. Viktiga organ och grupper är FN, OECD, Världsbanken, G8 och G20. EU har regelbundna dialoger och kontakter med andra viktiga biståndsgivare (till exempel USA, Japan och Sydkorea) och, i allt större utsträckning, med tillväxtekonomier.

Civilsamhällets roll

För givarna är det civila samhället en viktig partner i utvecklingsländerna. Det kan vara icke-statliga organisationer, branschorganisationer, arbetsmarknadens parter, universitet och media.

Organisationerna arbetar normalt nära lokalsamhällena och kan hjälpa givarna att tillgodose människors behov. De medverkar därför i allt högre grad till att ta fram strategier och programplanering.

En starkare roll för det civila samhället i utvecklingsfrågor bidrar till att förbättra det lokala egenansvaret.

EU driver program för reproduktiv hälsa och barnhälsa i flyktingläger, som här i Thailand.

Vad gör EU?

Från ord till handling

Vi närmar oss 2015 då millenniemålen ska vara uppnådda och kan se hur arbetet har gått framåt de senaste tolv åren.

Enligt FN:s rapport från juli 2012 är flera viktiga mål redan uppfyllda:

- Den extrema fattigdomen har minskat med hälften och fortsätter att minska i alla regioner.
- Andelen människor som saknar tillgång till bra dricksvatten har halverats.
- Livet för över 200 miljoner sluminvånare har förbättrats – det är dubbelt så många som målet.
- Lika många flickor som pojkar går i skolan.
- Arbetet med att minska spädbarns- och mödradödligheten går snabbt framåt.

EU har stor del i resultaten. Från investeringar i hälso- och sjukvård, utbildning och vägar till jordbruksstöd har EU:s insatser lett till påtagliga framsteg sedan 2000. Med EU:s hjälp har över 13 miljoner barn fått gå i grundskolan, över 18 miljoner barn har vaccinerats mot mässling och miljoner hushåll har fått tillgång till vatten och avlopp. Det är dock fortfarande långt kvar till vissa mål, till exempel i fråga om svält och sanitet. I september 2011 anslog EU därför ytterligare 1 miljard euro för att hjälpa de AVS-länder som halkat mest efter.

EU och medlemsländerna är tillsammans världens största givare av energibistånd och har redan hjälpt miljontals människor att få tillgång till hållbar energi. EU har också bidragit mycket till klimatfinansiering i utvecklingsländerna. Stödet bidrar till att bevara den biologiska mångfalden, skydda länder mot naturkatastrofer och bevara skogen genom att exempelvis bekämpa olaglig skogsavverkning.

Regionalt samarbete

EU:s stöd är anpassat till behoven på varje enskilt område. Flera program och initiativ stöder regioner snarare än enskilda länder eller sektorer. Regionalt samarbete är effektivt för att ta itu med internationella utmaningar som klimatförändringar och handel. Globala initiativ med tematisk inriktning tar hänsyn till de särskilda lokala förhållandena.

Av världens minst utvecklade länder är fyra av fem AVS-länder, de flesta i Afrika. Den största delen av EU:s finansiering för denna region kommer från Europeiska utvecklingsfonden som under 2008–2013 bidrog med totalt 22,7 miljarder euro.

Det strategiska partnerskapet mellan Afrika och EU utgör en samarbetsram för de båda regionerna. År 2007 enades de om en gemensam EU–Afrika-strategi där man sätter upp mål för varje sektor. Partnerskapet bidrar på ett avgörande sätt till millenniemålen genom att fastställa mätbara mål och följa upp resultaten. Europeiska och afrikanska partner samarbetar till exempel om en rad konkreta mål för att båda regionerna ska ha tillgång till tillförlitliga, säkra och klimatvänliga energitjänster till rimligt pris senast 2020.

Ett projekt som ger "mat för arbete" i Nairobiområdet i Kenya, bidrar med vatten till djurhållning och odlingar.

© Europeiska unionen/Mohsen Gouda

Egypten har nått sitt mål om grundläggande skolgång för alla.

Den snabba utvecklingen i Asien har lett till att fattigdomen minskat kraftigt där. Ändå bor två tredjedelar av världens fattiga i Asien. Därför behövs en differentierad strategi, som skiljer mellan fattiga länder och tillväxtekonomier. När det gäller tillväxtekonomierna går EU allt mer från rollen som biståndsgivare till att vara en strategisk partner. Ett preliminärt belopp på 775 miljoner euro har avsatts för regionalt samarbete med Asien för 2007–2013.

Fokus på samarbete snarare än bistånd kännetecknar också EU:s arbete med sina grannländer, där den europeiska grannskapspolitiken bidrar till att stärka välbefinnande, säkerhet och stabilitet. Nästan 12 miljarder euro gick till detta mål mellan 2007 och 2013.

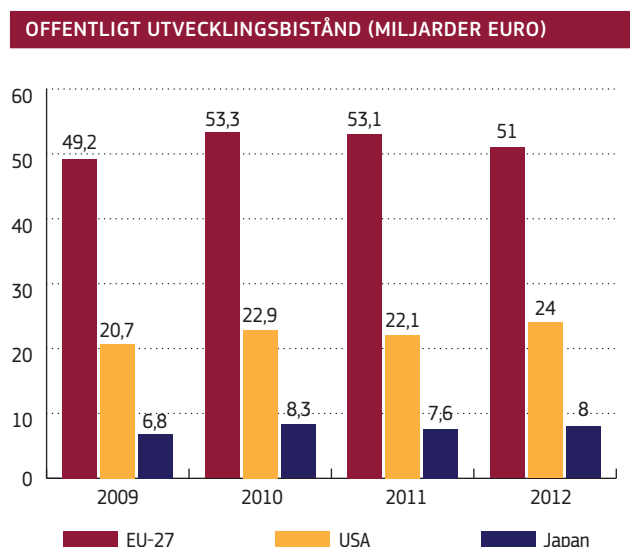
Som svar på folkupproren i Medelhavsområdet har EU infört en ny strategi för att stödja kraven på demokrati och frihet. EU ger också mycket bistånd till instabila länder (50 procent av EU:s totala stöd). I nödsituationer är prioriteringen att tillgodose akuta behov och samtidigt se till att de humanitära insatserna är förenliga med hållbar utveckling.

EU är den främsta biståndsgivaren och den näst största utländska investeraren i Latinamerika och dess näst viktigaste handelspartner. Partnerskapet har bidragit till millenniemålen i regionen, särskilt när det gäller grundläggande skolutbildning. Kvar finns problem som ojämlikhet, dålig infrastruktur och tillgång till dricksvatten. EU stöder Latinamerika med cirka 500 miljoner euro om året. Pengarna går främst till social sammanhållning, regional integration, hållbar utveckling och god förvaltning.

Hjälp till självhjälp

Oavsett om det gäller tryggad livsmedelsförsörjning, miljöproblem, sociala aspekter eller mänskliga rättigheter ingriper EU bara när det behövs och där det kan tillföra något.

Demokrati – Detta är en av de viktigaste prioriteringarna för utvecklingssamarbetet. På senare år har EU arbetat för bättre förvaltning genom en politisk dialog med partnerländer, sektorsspecifikt stöd och informationsåtgärder. Enbart under 2010 gick 1,5 miljarder euro av EU:s utvecklingsresurser till åtgärder för god förvaltning.

EU var världens största biståndsgivare 2012. Det totala beloppet 2012 var något lägre än 2011 till följd av krisen. Det ökade biståndet från några länder åts upp av minskat stöd från krisdrabbade länder.

EU finansierar ett projekt för att bevara den biologiska mångfalden i Golaregnskogens nationalpark i Sierra Leone, ett av världens minst utvecklade länder.

Jordbruk och livsmedelsförsörjning – Att utrota fattigdom och svält är ett prioriterat arbete. EU bidrar varje år med 600 miljoner euro för att ge människor i världen tillgång till basvaror. Det kompletterar det humanitära livsmedelsbiståndet i krissituationer. Mer än 50 miljoner människor har tagit del av EU:s livsmedelsmekanism på 1 miljard euro, som infördes 2009. Under 2004–2010 försåg EU omkring 24 miljoner personer med utsäde, verktyg, kontanter och mat för att hjälpa dem att ta sig ur fattigdomen. Genom att främja ett hållbart jordbruk som är anpassat till förhållandena i utvecklingsländerna kan småbrukarna öka sin produktion och landsbygdssamhällena stärkas.

Handel – Handeln har bidragit till att lyfta miljontals människor ur fattigdom det senaste decenniet. EU är den största givaren av handelsrelaterat bistånd och EU:s marknad är den mest öppna i världen för varor från utvecklingsländerna. Tack vare det allmänna preferenssystemet sänks tullavgifterna för varor från 176 utvecklingsländer och territorier. EU hjälper också AVS-länderna att integreras i världsekonomin. Lokala ekonomier och lokal tillväxt kan förstärkas genom ekonomiska partnerskapsavtal med EU. Dessa går längre än frihandelsavtalen genom att man tar hänsyn till socioekonomiska förhållanden och hjälper länderna med genomförandet. Avtalen innebär att EU:s marknader öppnas genast, medan AVS-länderna får upp till 25 år på sig för att öppna sina marknader för import från EU.

Handel ger tillväxt i de fattigaste länderna

För att helt inkludera de minst utvecklade länderna i det internationella handelssystemet har EU en särskild strategi för handelsrelaterat bistånd (Aid for Trade). Mellan 2000 och 2008 ökade de här ländernas BNP per invånare från 325 till över 625 dollar. Under 2012 lade EU fram planer som ska hjälpa de minst utvecklade länderna att utnyttja alla fördelarna med en öppen marknad. Det kommer att hjälpa dem att ta itu med handelshinder, uppfylla internationella normer och förbättra företagsklimatet.

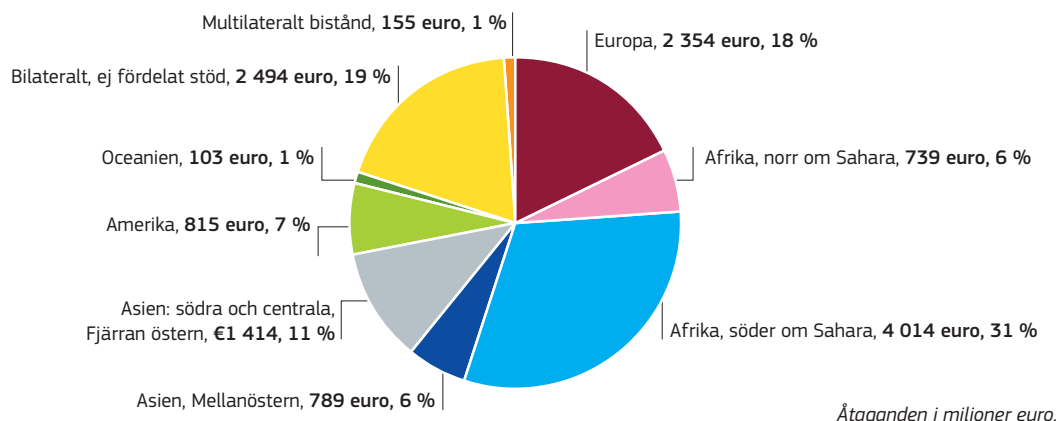
Vatten och energi – Sedan 2004 har mer än 70 miljoner människor i utvecklingsländerna fått tillgång till rent dricksvatten och 24,5 miljoner till sanitära anläggningar. EU:s vatten- och sanitetsprogram uppgår till nästan 400 miljoner euro per år och bidrar till infrastrukturer för dricks- och avloppsvatten och grundläggande sanitet och hygien.

Energifattigdom är fortfarande ett akut globalt problem och EU investerar därför stora summor i tillgång till hållbar och säker energi i utvecklingsländerna. Enbart under 2010 bidrog EU med totalt 319,49 miljoner euro till energiproduktion och energiförsörjning. Det börjar nu ge resultat. I AVS-länderna, där problemen är störst, fick 15 miljoner människor tillgång till moderna energitjänster mellan 2007 och 2011.

Barn som borstar tänderna i ett EU-finansierat hälsoprojekt i Nicaragua, Centralamerika.

REGIONAL FÖRDELNING AV EU:s UTVECKLINGSBISTÅND 2012

Hållbar energi för alla

Sedan FN drog igång sitt initiativ om hållbar energi för alla är detta ett högt prioriterat mål för EU:s utvecklingspolitik. Tre mål har satts upp för 2030:

- Allmän tillgång till moderna energitjänster.
- Fördubblad förbättringstakt i fråga om energieffektivitet.
- Fördubblad andel förnybar energi i den globala energimixen.

Vid EU-toppmötet om hållbar energi för alla 2012 meddelade kommissionens ordförande José Manuel Barroso att EU ska hjälpa utvecklingsländerna att ge ytterligare 500 miljoner människor tillgång till energi senast 2030.

resultat är bland annat minskad avskogning, upprustade slumområden och bättre tillgång till säkert dricksvatten. Det finns dock fortfarande stora miljöproblem. För perioden 2011–2013 har cirka 517 miljoner euro öronmärkts för strategin.

Vattenpumpar i Papua Nya Guinea. Tillgång till rent dricksvatten är fortfarande ett problem i utvecklingsländerna.

Miljö och naturresurser – De fattigaste länderna i världen är också mest utsatta för klimateffekterna. De drabbas hårt av utarmningen av naturresurser. EU är den starkaste internationella rösten för hållbar utveckling och har ratificerat alla viktiga multilaterala miljöavtal. EU har en strategi för att beakta förvaltningen av naturresurser i insatserna mot fattigdomen. Strategin har direkt bidragit till en hållbar miljö, vilket är ett av millenniemålen. Exempel på

Mat åt alla i katastrofdrabbade Haiti

Haiti är ett av världens fattigaste länder. När landet drabbades av en kraftig jordbävning i januari 2010 förvärrades matkrisen. Höga importpriser i kombination med sämre skördar efter flera svåra orkaner har haft förödande effekter för matförsörjningen.

Läget har förbättrats tack vare ett EU-finansierat projekt för 300 000 hushåll i Haitis nordöstra provins. Projektets mål var att öka och diversifiera jordbruket och förbättra vattenförsörjningen och vattenbruket.

Initiativet fick stor betydelse för lokalbefolkningen. Det byggdes 692 vattentankar och 2 550 silos för att lagra spannmål och distribuera utsäde, vilket ökade skördarna och försörjningsmöjligheterna avsevärt.

– Om det är torka och du inte har tillgång till vatten förlorar du hela skörden, förklarar Gédéon Richè som fått stöd genom projektet. Tack vare vattentanken är skörden god, jag har grönsaker att äta och det är en stor hjälp för min familj.

Projektet genomförs i partnerskap med FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO och fick totalt 9,6 miljoner euro i EU-medel under 2009–2011.

Livsviktig barn- och mödravård i Kazakstan

När Kazakstan blev självständigt 1991 minskade hälso- och sjukvårdsbudgeten, vilket ledde till sämre vård. Tusentals spädbarn och småbarn dör varje år på grund av bristande vård, och mödradödligheten är fortfarande ett stort problem.

EU beslutade därför att stödja ett projekt för att ta fram en nationell strategi för barn- och mödrahälsovård. Familjer, samhällen och vårdgivare var delaktiga i den reformprocess som lett till riktlinjer för de allra vanligaste sjukdomarna. Vårdgivarna fick också utbildning och rådgivning.

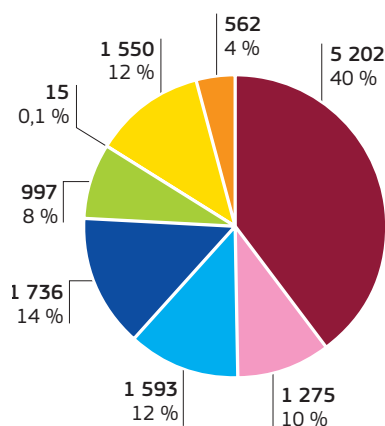
Metoden har visat sig vara effektiv. Mödra- och barnvården blev bättre och effektivare och sjukvårdens kapacitet att förbättra den ytterligare stärktes. Familjer och samhällen deltog i högre grad till att förbättra barnens och mödrarnas hälsa.

– En av de många fördelarna med en samlad barnsjukvård är att vi lär oss hur vi kan minska avståndet mellan läkare och patient, betonar Polina Slugina, barnläkare i Osakarov-distriktet.

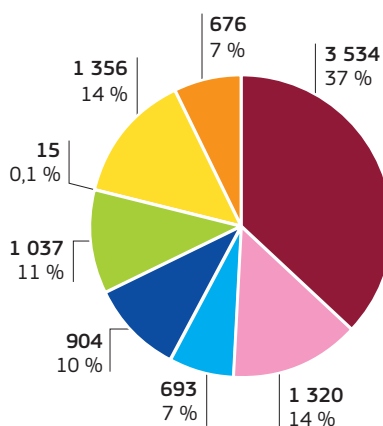
Millenni målen om att minska barnadödligheten och förbättra mödrars hälsa har ännu inte nåtts i Kazakstan.

FÖRDELNING AV EU:s UTVECKLINGSBISTÅND 2012 PER SEKTOR

Åtaganden 2012 i miljoner euro

Utbetalningar 2012 i miljoner euro

- Sociala infrastrukturer: utbildning och hälsa, vatten, förvaltning och civilsamhälle, övrigt
- Ekonomisk infrastruktur och tjänster: transport, kommunikation, energi och andra tjänster
- Produktion: jordbruk, skogsbruk och fiske, industri, gruvdrift och bygg och anläggning, handel och turism
- Flersektoriellt/övergripande: miljö, övrigt
- Budgetstöd, livsmedelsbistånd, livsmedelsförsörjning
- Skuldåtgärder
- Humanitärt bistånd: katastrof-hjälp, återuppbyggnad och utveckling, katastrofförebyggande åtgärder och katastrofberedskap
- Övrigt/icke fördelat: administrativa kostnader, ospecificerat

Mikrofinansiering i Afrika: små lån, stor effekt

Mikrolån gör det lättare för fattiga människor att få tillgång till finansiering. Men för att verkligen bidra till den ekonomiska utvecklingen i Afrika måste mikrofinansinstituten bli öppnare och bättre på att hantera risker. EU har bidragit till Smartrac – ett program för kapacitetsuppbyggnad som ska hjälpa afrikanska mikrofinansinstitut att bättre hantera och övervaka risker.

Programmets mål var att förbättra tillgången till krediter och stärka lokala mikrolånggivare genom överföring av know-how. Mikrofinansinstitut och lokala tjänsteleverantörer fick tillgång till riskhanteringsverktyg.

Projektet blev en enorm framgång. Omkring 700 000 låginkomsttagare fick lån från de tolv mikrolånggivare som fick EU-stöd. Tjänsteleverantörer som fått stöd ökade sin tillväxt med mellan 4 procent och 160 procent.

Projektet omfattade Angola, Gambia, Ghana, Kenya, Malawi, Nigeria, Rwanda och Tanzania. EU bidrog med 348 000 euro mellan 2006 och 2009. EU:s och AVS-ländernas samarbete om mikrofinansiering omfattas för närvarande av ett särskilt program för 2010–2014. Parterna arbetar med att utveckla finanssystem som är anpassade till de fattigas behov för att främja tillväxt och bättre fördelning av tillgångarna.

Framtiden

Att leva upp till våra mål

Under åren har EU:s utvecklingsbistånd hela tiden ökat och blivit effektivare. Med tanke på den ekonomiska kris som drabbat många länder är det viktigare än någonsin att öka både effektiviteten och ambitionsnivån. Biståndet är inte bara ett uttryck för solidaritet utan också en långsiktig investering.

EU uppmanar EU-länderna att göra mer för att nå målet för offentligt utvecklingsbistånd på 0,7 procent av BNI senast 2015.

I strategin "En agenda för förändring" kartlades konkreta åtgärder för bättre effektivitet, till exempel att inrikta stödet på de mest behövande länderna, bräckliga stater, tillväxtorienterade sektorer, bättre arbetsfördelning och bättre styrelseformer. Strategin är ett viktigt steg för att skapa en rättvisare värld.

Diskussionerna om utvecklingspolitikens roll efter 2015, då millenniemålen ska ha nåtts, är en möjlighet att utveckla det globala samarbetet. Enligt kommissionens policyförslag "Ett värdigt liv för alla" enades EU i juni 2013 om att utvecklingspolitiken efter 2015 bör stärka det internationella samfundets engagemang för att utrota fattigdomen och bidra till hållbar utveckling.

En lantarbetare i Kenya får hjälp från ett EU-finansierat system som ska stödja och utveckla frukt- och grönsakssektorn.

Det behövs därför en ny strategi där man satsar på att ge alla en dräglig levnadsstandard, främja hållbar tillväxt för alla, bidra till hållbar förvaltning av naturresurserna, säkerställa rättvisa, jämlikhet och jämställdhet och ta hänsyn till de specifika förhållandena i länder i konflikter och instabila situationer – viktiga frågor som också betonades under de europeiska utvecklingsdagarna 2013 där man diskuterade politiken efter 2015. EU fortsätter att förespråka långtgående insatser efter 2015 och kommer att se till att EU:s prioriteringar återspeglas i alla relevanta forum.

Landsbygdsutveckling är ett prioriterat område för EU:s samarbete med Gambia, ett av världens fattigaste länder.

Läs mer

- ▶ **Utveckling och samarbete – EuropeAid:** http://ec.europa.eu/europeaid/index_sv.htm
- ▶ **Capacity4dev.eu – bättre samarbete med utvecklingsländerna:** <http://capacity4dev.ec.europa.eu>
- ▶ **EU:s utrikestjänst:** http://eeas.europa.eu/index_sv.htm
- ▶ **Humanitärt bistånd och civilskydd:** http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm
- ▶ **Frågor om EU? Ring Europa direkt: 00 800 6 7 8 9 10 11 –**
<http://europedirect.europa.eu>

